

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-485-6-11>

**PEREIASLAV SHEVCHENKIANA
ON UKRAINIAN ONLINE PLATFORMS**

**ПЕРЕЯСЛАВСЬКА ШЕВЧЕНКІАНА
НА УКРАЇНСЬКИХ ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМАХ**

Navalna M. I.

*Doctor of Philological
Science, Professor,
Leading Research Scientist
Leading Researcher*

*The National historical and ethnography
reserve «Pereiaslav»
Pereiaslav, Kyiv region, Ukraine*

Навальна М. І.

*доктор філологічних наук, професор,
провідний науковий співробітник
Національний історико-
етнографічний заповідник*

*«Переяслав»
м. Переяслав, Київська область,
Україна*

Тарас Шевченко чотири рази гостював у Переяславі Полтавської губернії (тепер місто Київської області) у місцевого лікаря Андрія Козачковського: двічі у 1945 році (серпень; жовтень-грудень) та двічі у 1959 (червень; серпень).

У структурі Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» [6] діє Музей «Заповіту» Тараса Шевченка. «У музеї відтворена атмосфера оточення старовинного українського історичного міста, в якому Т. Шевченко пережив високе поетичне піднесення в органічному контексті з усім українським життям, а також відтворена вся глибина творчості Т.Г. Шевченка переяславського періоду» [6].

На Переяславщині Тарас Шевченко написав одинадцять творів: «Наймичка» (13 листопада 1845 року); «Кавказ» (18 листопада 1845 року); «Сретик» (вступ до поеми) (22 листопада 1845 року); «І мертвим, і живим...» (14 грудня 1845 року); «Холодний Яр» (17 грудня 1845 року); «Давидові псалми» (19 грудня 1845 року); «Маленькій Мар'яні» (20 грудня 1845 року); «Минають дні, минають ночі» (21 грудня 1845 року); «Три літа» (22 грудня 1845 року); «Заповіт» (25 грудня 1845 року); Якби-то ти, Богдане п'яний... (серпень 1959 року).

Тарас Шевченко як художник написав на Переяславщині малюнки: «Церква святого Михайла в Переяславі», «Вознесенський собор у Переяславі», «У Переяславі. Церква Покрови», «Андрюші», «Хата над водою», «У В'юниці», «Хата на Переяславщині», «Кам'яний хрест св. Бориса».

Шевченкіана Переяслава потребує популяризації серед науковців та поціновувачів творчості Кобзаря. Коротко охарактеризуємо, що ж пропонують сучасні онлайн-платформи про цей період.

Розлогу інформацію про перебування Тараса Шевченка подає офіційний сайт Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» [6].

Офіційна платформа «Мандруй Київщиною» інформує: «Про перебування поета в Переяславі зауважено в спогадах Андрія Козачковського. Зокрема, описано вечір 19 серпня 1845 р., організований з нагоди перебування поета в місті. На жаль, він не згадує про те, хто був присутнім. Щодо гостей зазначено, що це – «товариство, переважно молодь». Серед них був «пан поважного віку, походженням німець, віросповіданням протестант», який під час цієї зустрічі щодо Тараса Шевченка промовив: «Оце – батько! їй-богу, хлопці, батько! Будь здоров, батьку!». За припущеннями, ним міг бути переяславський лікар Мартин Григорович Штерн» [1]. Інформативні тексти подають сайти туристичного спрямування [5] та музейні портали [4]. Так, останній зазначає: «Музей, присвячений Тарасові Григоровичу Шевченку, розташований у місті Переяславі у будинку А.О. Козачковського, де жив щирий друг великого поета. Саме тут Тарас Шевченко написав свій найвідоміший твір – «Заповіт». Експозиція музею дозволяє ознайомитись з історією козацького періоду крізь призму творчості Т. Шевченка та розповідає про його перебування на Переяславщині» [4].

Сайт Переяславської міської ради також повідомляє і описує переяславський період Тараса Шевченка [12]. Про нові дослідження в цій царині повідомляє відома музеєзнавиця Людмила Набок.

Про Музей «Заповіту» Тараса Шевченка подає інформацію відома онлайн-платформа «Вікіпедія» [3] за типовою схемою: історія, експозиція, галерея, література, посилання,

Заходи та події, що презентує музей висвітлюють місцеві засоби масової інформації [8; 9]. «Переяслав. Сіті» повідомляє: «Дістати з усіх скринь і фондосховищ, відродити, відновити, повторити в десятках сотнях разів і показати всьому світу – ось вони, самобутні автентичні і найкращі зразки української вишиванки! Ось у них збережена наша культура, наша багатовікова історія. У них – зашитий-закодований ген нашої нескореної української нації!» [9]. Йдеться про відтворення сорочки Тараса Шевченка, яку йому подарувала сестра Ярина.

Інші інформаційні платформи переважно дублюють інформацію уже зазначених джерел.

Наукові здобутки про шевченкіану на Переяславщині видано музейними дослідниками, бібліографію яких видано в праці

«Переяславська шевченкіана в дослідженнях наукових співробітників Музею Заповіту Т. Г. Шевченка», яка не оприлюднена в онлайн-носіях.

Отже, життя та діяльність Тараса Шевченка в Переяславі на онлайн-платформах має інформаційний характер, здебільшого містять повторені матеріали. Переважно про цей період інформують місцеві сайти та туристичні організації. Зауважимо, що шевченкіана на Переяславщині цікава не тільки туристичними об'єктами, але й науковими розвідками, які потребують онлайн-популяризації.

Література:

1. Мандруй Київщиною. URL: <https://kyivregiontours.gov.ua>.
2. Мельник В. П. Музей Шевченкового Заповіту. Пам'ять століть. 2008. № 1–2. С. 214–219.
3. Музей «Заповіту» Тараса Григоровича Шевченка. URL: <http://surl.li/ixbprj>.
4. Музей «Заповіту» Т.Г. Шевченка. URL: https://museum-portal.com/ua/muzeyi/48_muzei--zapovitu--t-g--shevchenka.
5. Музей «Заповіту» Т. Г. Шевченка (м. Переяслав-Хмельницький, Київська обл.): карта, фото, опис (будинок лікаря А.О. Козачковського). URL: <https://drymba.com/uk/1039795-muzei-zapovitu-shevchenka>.
6. Національний історико-етнографічний заповідник «Переяслав». URL: <https://www.niez.com.ua>.
7. Переяславська шевченкіана в дослідженнях наукових співробітників Музею Заповіту Т. Г. Шевченка: бібліографічний показник / автор та упоряд.: Коркач С.О. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2023. 80 с.
8. Тут Шевченка почали називати «батьком»: музей «Заповіт» в Переяславі справді унікальний та популярний. URL: <https://ps.informator.ua/2023/05/05/tut-shevchenka-pochaly-nazyvaty-batkom-muzej-zapovitu-v-pereyaslavi-spravdi-unikalnyj-ta-populyarnyj/>.
9. У Переяславі презентували копію сорочки, яку носив Тарас Шевченко. URL: <https://pereiaslav.city/articles/360219/u-pereyaslavi-prezentovali-kopiyu-sorochki-yaku-nosiv-taras-shevchenko>.
10. Шевченківський словник. У 2 т. – Т. 1: А–МОЛ / Ред. кол.: І. Я. Айзеншток, В. А. Афанасьєв, М. П. Бажан, М. Ф. Бельчиков, І. К. Білодід, В. С. Бородін (заст. відп. ред.), Б. С. Бутник-Сіверський, М. М. Гордійчук, К. П. Дорошенко, П. В. Жур, О. Є. Засенко, Ю. О. Івакін, Є. П. Кирилюк (відп. ред.), Н. Є. Крутикова, І. Д. Назаренко, Л. М. Новиченко, Г. П. Паламарчук, Ф. К. Сарана, В. Чалий, Є. С. Шаблювський, М. З. Шамота. Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка

АН Української РСР; Головна редакція Української Радянської Енциклопедії. Київ, 1976. 416 с.

11. Шевченківський словник. У 2 т. – Т. 2: МОЛ–Я / Ред. кол.: І. Я. Айзеншток, В. А. Афанасьєв, М. П. Бажан, М. Ф. Бельчиков, І. К. Білодід, В. С. Бородін (заст. відп. ред.), Б. С. Бутник-Сіверський, М. М. Гордійчук, К. П. Дорошенко, П. В. Жур, О. Є. Засенко, Ю. О. Івакін, Є. П. Кирилюк (відп. ред.), Н. Є. Крутикова, І. Д. Назаренко, Л. М. Новиченко, Г. П. Паламарчук, Ф. К. Сарана, В. Чалий, Є. С. Шабліовський, М. З. Шамота. Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка АН Української РСР; Головна редакція Української Радянської Енциклопедії. Київ, 1978. 412 с.

12. Шевченко і Переяслав. Нова історія про історичний факт від краєзнавиці Людмили Набок. URL: <https://phm.gov.ua/?p=211870>.